

אזורים – על מה ולמה?

סדר היום

▶ "אזוריות?" – גישות ופרשנות

▶ "אזוריות, מדוע?" - מניעים מרכזיים לפלטפורמות אזוריות

▶ "אזוריות, כיצד?" - מודלים מרכזיים לקידום אזוריות

▶ דגשים ודילמות מרכזיות בתהליכים אזוריים

מהי אזוריות?

פיתוח אזורי

שיתוף
פעולה אזורי

אזורים - מדוע?

מגמות עולמיות:

- ▶ משבר כלכלי ושיח כלכלי
- ▶ שינוי דפוסים במערכת היחסים שלטון מקומי-מרכזי – devolution
- ▶ אתגרי משילות חדשים – צורך גובר בפתרונות tailor made
- ▶ מודל האשכול הכלכלי של Porter
- ▶ מעבר לתחרות גלובלית ולא מקומית
- ▶ היפוך שיח הפיתוח – הישענות על נכסים וחוזקות קיימים

אזוריות - מדוע?

מגמות בישראל:

- ריבוי רשויות (קטנות)
- חולשה כרונית של רשויות (ניהול, עבודת מטה, תכנון, עוגנים כלכליים)
- חסרונות מובהקים לקוטן ולמרחק בעיקר בפריפריה
- תחרות שלילית ומבנית
- אי הצלחה באיחוד רשויות פוליטי
- מנהיגות מקומית מתחדשת ועיסוק גובר בראשי ערים
- מלחמת לבנון השנייה
- שיח "קפיצת המדרגה האזורית"
- אשכול הרשויות בגליל המערבי

יתרונות האזוריות

1. BUDGET: יתרונות כלכליים לגודל (Economies of Scale):

שיתוף הפעולה ברמת האזור מייצר פלטפורמה להפעלה משתלמת יותר של מיזמים ופרויקטים, הן באמצעות תיאום ואיגום משאבים, הן באמצעות הגדלת כוח הקנייה המשותף והן באמצעות הגדלת העוגה הכלכלית דרך השקעה משותפת בפרויקטים מייצרי רווח.

2. ACCESS: גישה למשאבים/שירותים חדשים:

שיתוף הפעולה ברמת האזור מאפשר לרשויות להנגיש לתושביהן משאבים/שירותים שלא היו נגישים להם בעבר, הן באמצעות צריכת שירותים חוצת רשויות והן בהתמודדות משותפת על משאבים/שירותים היצוניים.

3. VOICE: קול חזק יותר מול ממשלה ושותפים נוספים:

שיתוף הפעולה ברמת האזור מייצר קול משותף ועוצמתי לטובת האזור להנעת תהליכים גדולים ושכנוע מקבלי החלטות.

4. LEAPFROG: "קפיצת מדרגה אזורית":

שיתוף הפעולה ברמת האזור מאפשר הנעה כוללת של תהליכים ומיזמים המשנים באופן מקיף ומתמשך את פני האזור שיש בהם בכדי לשבור דפוסים קבועים של התפתחות ופיתוח בתחומים מגוונים.

אזוריות - כיצד?

מודל מרכזי – "אשכול הרשויות האזורי"

- ▶ אשכול הינו התאגדות וולונטארית של מספר רשויות מקומיות לצורך קידום שיתופי פעולה ביניהן.
- ▶ האשכול הינו תאגיד (חברה עירונית משותפת בע"מ) בבעלות הרשויות המקומיות החברות בו.
- ▶ מתוקף ההתאגדות המשפטית כולל מבנה האשכול ועד מנהל (דירקטוריון) ומנהל כללי, וכן מחויב במסמכי הקמה מסודרים הכוללים תקנון המסדיר את מערכת היחסים בין הרשויות החברות (הרכב דירקטוריון, דמי חבר, חלוקת מניות, כניסה ויציאה מהסדר וכיוב').

יתרונות מודל האשכול האזורי

מדוע שונה מאגדי ערים ושיתופי פעולה אד הוק?

היתרונות:

- ▶ התאגדות וולונטארית – צומחת מלמטה
- ▶ "בעלות" מלאה של האזור
- ▶ אפשרות לעיסוק הדרגתי בנושאים "מאפשרים" ולא במכשולים
- ▶ מבנה תאגידי ושוויוני שמוכר על ידי הממשלה
- ▶ מכוון לביצוע עבודות מטה ופעולות תכנון אסטרטגיות
- ▶ מטפל בבעיית התשתית של יכולות ביצוע נמוכות של רשויות
- ▶ פלטפורמה לשת"פ רב מגזרי
- ▶ משמש כמתווה מועדף במקום איחוד רשויות כפוי

סטטוס אשכולות בישראל

5 אשכולות קיימים:

גליל מערבי

גליל מזרחי

נגב מערבי

נגב מזרחי

בית הכרם

אזוריות – לא רק אשכולות

- ▶ עקרונות ויתרונות השת"פ והפיתוח האזורי רלוונטיות בשורה ארוכה של הזדמנויות.
- ▶ נכונות, מנהיגות מתאימה ושעת כושר אזורית יכולים לייצר הזדמנות לשיתוף פעולה חוצה רשויות.
- ▶ מינוף "מגה"-פרויקטים אזוריים (כגון ביה"ס לרפואה בצפת בגליל המזרחי או העתקת בסיסי צה"ל לנגב)
- ▶ דוגמת "מעגלים בנגב".

דגשים ודילמות מרכזיות בתהליכים אזוריים

- ▶ אזוריות ומערכת היחסים בין שלטון מרכזי-מקומי
- ▶ מתח והשלמה בין מקומיות ואזוריות
- ▶ תהליך מול תוכן, שותפות מול פרויקטים